

Eva Cedergren
Miljöinspektör
Telefon 08-508 28 895
eva.cedergren@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden i Stockholm

BEDÖMNINGSGRUNDER VID NYETABLERING AV ÅTERVINNINGSTATIONER I STOCKHOLMS STAD

Förslag till beslut

- 1 Fastställa bedömningsgrunder för återvinningsstationer (bilaga 1)
- 2 Översända bedömningsgrunderna till Stadsbyggnadsnamnden, Trafik- och renhållningsnamnden samt FTI

Gunnar Söderholm

Pia Winbladh Högfors

Sammanfattning

I Stockholms stad finns idag 265 återvinningsstationer dit hushåll kan lämna sitt utsorterade förpacknings- och tidningsavfall. Stadens mål om avfall är att ha en effektiv och miljöanpassad avfallshantering där mängden avfall ska minimeras och andelen avfall som nyttiggörs genom återanvändning och återvinning ska öka i staden.

Då det gäller nyetablering av stationerna tar Trafikkontoret fram förslag på lämplig plats och redovisar förslagen för Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB (FTI). FTI ansöker i sin tur om bygglov hos Stadsbyggnadskontoret som gör bedömningen om platsen är lämplig. I dagsläget beaktas preliminärt tillgänglighet, trafiksäkerhet framkomlighet, drift etc. Störningsrisken för närboende har dock inte utretts.

Det senaste året har Miljöförvaltningen fått in klagomål från närboende främst gällande bullerstörningar från glasinlämning i glasbehållare, framför allt kvälls- och nattetid. Andra problem som närboende har påpekat är buller från glaskrossning då glasbehållarna töms samt buller vid tömning då behållarna slår emot varandra. Dessutom besväras närboende av nedskräpning runt stationsplatserna.

Bedömningsgrunderna (bilaga 1) är avsedda att utgöra ett stöd för Stadsbyggnadskontoret, för att avgöra om en plats är lämplig ur ett bullerperspektiv för närboende, samt ett tillgänglighetsperspektiv, vid beviljande av bygglov. De kan

underlätta för Trafikkontoret vid framtagandet av nya platser för uppställning av återvinningsstationer inom hela Stockholms stad. Vidare kan de vara ett stöd för Miljöförvaltningen vid bedömning om olägenhet föreligger för människors hälsa med avseende på buller vid olägenhetsanmälningar samt undvika för FTI att behöva vidta skyddsåtgärder i efterhand. Trafikkontoret och Stadsbyggnadskontoret har beretts möjlighet att lämna synpunkter på bedömningsgrunderna.

Bakgrund

I Stockholms stad finns idag 265 återvinningsstationer dit hushåll kan lämna sitt utsorterade förpacknings- och tidningsavfall. I ett markupplåtelseavtal mellan Trafikkontoret och FTI står det att parterna planerar att etablera cirka 100 nya återvinningsstationer i Stockholms stad inom de kommande åren. Det avtalet upphör att gälla den 31 december 2009 och det är enligt uppgift från Trafikkontoret osäkert hur den siffran kommer att se ut i kommande avtal. Sedan 1 december 2007 har 17 nya stationer etablerats i staden. Anledningen till att så få stationer etablerats beror enligt Trafikkontoret på platsbrist.

En normalt utförd återvinningsstation består av containers, med separata behållare för fraktionerna, färgat glas, ofärgat glas, metallförpackningar, pappersförpackningar, förpackningar av hårdplast och tidningar.

Bild på återvinningsstation

Miljöarbetet i Stockholms stad styrs av ett miljöprogram som gäller mellan 2008-2011. Målet med avfallsarbetet är en effektiv och miljöanpassad avfallshantering där mängden avfall minimeras och andelen avfall som nyttiggörs genom återanvändning och återvinning ökar. För att ha en effektiv insamling bör en återvinningsstation inte ligga allt för långt ifrån en fastighet. Framför allt glas och tidningar är tunga att bära en längre sträcka. Det kan resultera i att förpackningarna slängs i hushållssoporna.

FTI är verksamhetsutövare för de återvinningsstationer som finns i Stockholms stad. De ansvarar för att förpackningar och tidningar samlas in och återvinns.

Insamlingssystemet finansieras bland annat med hjälp av förpackningsavgifter som företag som importerar, fyller eller säljer en vara, betalar och är enbart avsedda för hushållen. Idag finns det begränsade möjligheter för företagen att gratis lämna sina förpackningar.

Trafikkontorets avfallsavdelning tar i samråd med trafikstyrningsenheten samt markupplåtelseenheten fram förslag på lämpliga platser vid nyetablering av återvinningsstationer och redovisar platserna för FTI. Utifrån behoven inom området beaktas tillgänglighet, trafiksäkerhet, framkomlighet, drift. Dock har inga bullermätningar utförts av FTI för att utröna bullerstörningarna till boenden i närheten.

Trafikkontoret uppger att de i största mån alltid försöker undvika att föreslå platser allt för nära bostäder. Det är endast när inga alternativa placeringar längre bort från bostadsfasader är möjliga som sådana förslag presenteras för FTI.

FTI avgör i sin tur om de ska söka bygglov samt polistillstånd för platsen. Bygglovsansökan lämnas till Stadsbyggnadskontoret för handläggning. När FTI får besked om bygglov och polistillstånd sätts behållarna ut.

Tidigare svarade Miljöförvaltningen på bygglovsremisser gällande nyetablering av återvinningsstationer. Sedan sommaren 2007 har Miljöförvaltningen inte svarat på dessa bygglovsremisser. Bedömningsgrunderna kommer i praktiken att ersätta de tidigare remissvaren. Trafikkontoret och Stadsbyggnadskontoret har efterfrågat bedömningsgrunder vid nyetablering av återvinningsstationer.

Under det senaste året har Miljöförvaltningen tagit emot klagomål från närboende på nyetablerade återvinningsstationer främst belägna i Vasastan/ Birkastan. Närboende till återvinningsstationerna besväras av buller från lämning av glas, framför allt kvälls- och nattetid. Miljöförvaltningen har styrkt att det finns verksamheter i området (framför allt restauranger och barer) som lämnar glas och förpackningar, efter stängningstid. Vid normala förhållanden används vanligtvis inte stationen nattetid i någon större utsträckning.

Under hösten 2009 inspekterade Miljöförvaltningen restauranger och caféer i området Vasastan/ Birkastan. Sammanlagt besöktes 29 st. Av de besökta verksamheterna var det sex stycken som uppgav att de lämnade sina förpackningar på återvinningsstationerna.

Andra problem som närboende har påpekat är buller från glaskrossning då glasbehållarna töms samt buller vid tömning då behållarna slår emot varandra. Dessutom besväras närboende av nedskräpning runt stationsplatsen. Bedömningsgrunderna gäller främst då glas kastas/ lämnas nattetid och alltså inte buller från tömning.

Miljöförvaltningen handlägger för närvarande två ärenden i Vasastan gällande störningar från återvinningsstationer. Dessutom är ett ärende överklagat till Länsstyrelsen.

Miljöförvaltningen har vid två tillfällen under våren 2009 utfört bullermätningar i en bostad på Tomtebogatan 6 samt på Rörstrandsgatan 29. Återvinningsstationerna som ger upphov till störning är placerade ca 4,5 respektive ca 20 meter från bostadsfasad. Bägge dessa stationer tillkom under hösten 2008. Bullermätningen utfördes med avseende på glaskastning/glasinlämning i behållarna.

För regelbunden bullerstörning inomhus tillämpar Miljöförvaltningen Socialstyrelsens riktlinjer för buller inomhus SOSFS 2005:6. Vid fasad tillämpas Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller SNV 1978:5 (tabell 1). Omarbetning av nya riktlinjer för externt industribuller är under utredning.

Tabell 1: Resultat vid två olika mätningar

Adress	Avstånd fasad - station	Uppmätt värde inomhus	Uppmätt värde fasad	Överskridande inne/ fasad	Riktlinjer inomhus SOSFS 2005:6 (avser stängda fönster, gäller dygnet runt)	Riktlinjer utomhus SNV 1978:5 (gäller endast nattetid)
Tomtebog. 6	ca 4,5 m	45-51dBA _{max}	85dBA _{max}	9 dBA/ 30 dBA	45dBA _{max}	55dBA _{max}
Rörstrandsg. 29	ca 20 m	38-43dBA _{max}	64dBA _{max}	Inget överskridande/ 9 dBA	45dBA _{max}	55dBA _{max}

Den 15 oktober 2009 togs tjänsteutlåtandet samt bedömningsgrunderna upp i miljö- och hälsoskyddsnämnden. Ärendet återremitterades eftersom Trafikkontoret inte ansåg sig i förväg ha varit informerade om bedömningsgrunderna.

Den 16 oktober 2009 kommunicerade Miljöförvaltningen tjänsteutlåtandet samt bedömningsgrunderna med Trafikkontoret samt Stadsbyggnadskontoret.

Den 20 oktober 2009 inkom synpunkter från Trafikkontoret. Bland annat anser Trafikkontoret att de två bullermätningar som Miljöförvaltningen gjort inte utgör tillräckligt underlag som bedömningsgrund. Vidare anser Trafikkontoret samt FTI att behovet av återvinningsstationer i dagsläget är tillgodosett (bilaga 2).

Den 28 oktober inkom synpunkter från Stadsbyggnadskontoret. De hade som önskemål att Miljöförvaltningen ska medverka på en remissrunda innan ansökan om bygglov kommer till bygglovskontoret för att där tycka till om platsen för återvinningsstationen är lämpligt placerad sett ur ett bullerperspektiv (bilaga 3).

Miljö- och hälsoskyddsnämnden framförde på nämndmötet 15 oktober 2009 följande frågeställning till förvaltningen för beredning: ”Som framgår av förvaltningens förslag är syftet med återvinningsstationer att möjliggöra ökad materialåtervinning i staden. I de

områden där det saknas källsortering inom fastigheterna är det troligen avgörande för insamlingsfrekvensen att FTIs återvinningsstationer inte ligger för långt bort. Särskilt glas och tidningar är tunga att bära och en längre sträcka än 200 m gör sannolikt att benägenheten att kasta förpackningarna med hushållssoporna överväger. Bulleraspekten är som framgår också viktigt och måste liksom trafiksäkerheten och tillgängligheten finnas med vid utpekandet av lämpliga platser. Miljöförvaltningens bedömningsgrunder bör täcka både buller och tillgänglighet”.

Då Trafikkontoret avgör om en plats är lämplig ur ett tillgänglighetsperspektiv beaktas Naturvårdsverkets kriterier om högst 400 meter. Dessutom finns det reglerat i ett markupplåtelseavtal mellan Trafikkontoret och FTI att ett visst antal återvinningsstationer ska finnas per invånare. Markupplåtelseavtalet är under omarbetning och det gamla avtalet upphör att gälla 31 december 2009. Det är osäkert vad det nya avtalet kommer att reglera.

Miljöförvaltningen har gjort en kartläggning av återvinningsstationernas placering i innerstaden. I stort sett samtliga stationer är placerade så att bostäder har ett maxavstånd till återvinningsstationer på 400 meter. Några enstaka bostadsområden har längre än 400 meter. På Södermalm och Norrmalm är det i stort sett högst 200 meter mellan bostad och station, några få områden är undantagna. På Östermalm samt Kungsholmen är det övervägande mer än 200 meter mellan bostad och återvinningsstation.

Förvaltningens synpunkter

Efter uppmätta bullervärden (tabell 1) anser Miljöförvaltningen att det är nödvändigt att i förebyggande syfte ta fram bedömningsgrunder för att minska/ minimera bullerproblemen för närboende vid nyetablering av återvinningsstationer.

I Trafikkontorets remissvar har det bland annat ifrågasatts att endast två bullermätningar utgör ett tillräckligt underlag som bedömningsgrund. Miljöförvaltningen anser att ovanstående två mätningar ger en tydlig indikation på att det finns bullerproblem då stationer placeras alltför nära en bostadsfasad. Förvaltningen vet också av erfarenhet att ljudet från glaslämning är jämförbara mellan olika stationer på samma avstånd.

Vidare menar Trafikkontoret samt FTI att behovet av återvinningsstationer i innerstaden i stort sett är tillgodosett. Bland annat har många fastigheter en fastighetsnära insamling av förpackningar och dessutom är det problem att hitta lämplig mark för uppställning av stationerna. Miljöförvaltningen betonar att framtagna bedömningsgrunder syftar till nyetablering av återvinningsstationer i hela Stockholm stad och inte bara i innerstaden.

Stadsbyggnadskontoret har som önskemål att Miljöförvaltningen ska medverka på en remissrunda innan ansökan om bygglov kommer till bygglovskontoret för att där tycka till om platsen för återvinningsstationen är lämpligt placerad sett ur ett bullerperspektiv. Miljöförvaltningen anser att framtagna bedömningsgrunder ska fungera som ett stöd vid

beviljande av bygglov. Vid osäkerhet hos Stadsbyggnadskontoret kan Miljöförvaltningen svara på bygglovsremissen.

För att öka tillgängligheten samt insamlingen av förpackningar efterfrågar miljö- och hälsoskydds nämnden möjligheterna till att begränsa avståndet mellan fastigheten och stationen till högst 200 m, där fastighetsnära insamling saknas. Naturvårdsverket har tagit fram kriterier för ett lämpligt insamlingsystem där det står att:

”i tätbebyggda områden utan fastighetsnära insamling bör strävan vara att en majoritet av hushållen har tillgång till en återvinningsstation inom ett avstånd om högst ca 400 meter”.

Miljöförvaltningen anser precis som nämnden att ju mer lättillgänglig en station är desto mer benägna är vi att återvinna våra förpackningar. Den kartläggning som gjorts av Miljöförvaltningen gällande återvinningsstationernas placering i innerstaden visar att i stort sett samtliga stationer är placerade så att bostäder har ett maxavstånd till återvinningsstationer på 400 meter. Några enstaka bostadsområden har längre än 400 meter. På Södermalm och Norrmalm är det i stort sett högst 200 meter mellan bostad och station, några få bostadsområden är undantagna. På Östermalm samt Kungsholmen är det övervägande mer än 200 meter mellan bostad och återvinningsstation.

Miljöförvaltningen anser att staden bör sträva efter att en majoritet av bostäderna i innerstaden har tillgång till en återvinningsstation, inom ett avstånd om högst 200 meter där det är möjligt. I annat fall bör högst 400 meter gälla. Hänsyn bör naturligtvis även tas till om fastighetsnära insamling finns samt var stationen placeras rent geografiskt.

I ytterstaden är det svårt att säga ett generellt maxavstånd mellan bostad och återvinningsstation eftersom bebyggelsestrukturen skiljer sig. I områden med blandad bebyggelse bör ett avstånd längre än 200 respektive 400 meter accepteras.

Socialstyrelsens riktlinjer för maximala bullernivåer inomhus på 45 dBA_{max} bör inte överskridas i bostäder som är belägna nära en återvinningsstation. Riktvärdet avser stängda fönster, dygnet runt. Hushållen lämnar normalt inte sitt glas/ förpackningar efter 22.00. Miljöförvaltningen bedömer att det är verksamheter som lämnar sitt glas/ förpackningar efter 22.00. På vissa ställen kan det i dagsläget vara svårt att med bästa möjliga teknik klara Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller på 55 dBA_{max}. Där kan det bli aktuellt att avsteg från riktlinjerna måste göras.

Idag finns det begränsade möjligheter för företagen att gratis lämna sina förpackningar till återvinning. Under 2010 har Miljöförvaltningen planer på att inleda diskussioner med Trafikkontoret och FTI, och som syftar till att öka möjligheterna för företagen att lämna sina förpackningar till återvinning.

Bedömningsgrunderna är framtagna utifrån dagens gällande bullerriktvärden och utformning av containrar, kartläggning av befintliga återvinningsstationers placering samt naturvårdsverkets kriterier för ett lämpligt insamlingsystem (bilaga 1):

Mindre än 5 meter från återvinningsstation till närmaste bostadsfasad:

Placering av återvinningsstation mindre än 5 meter från bostadsfasad bör undvikas i möjligaste mån, om inte FTI kan visa att bullerriktvärden följs, exempelvis en annan typ av behållare, singelglasbehållare på annan lämpligare plats eller nedgrävd glasbehållare alternativt nedgrävd återvinningsstation, d.v.s. bästa möjliga teknik ska tillämpas.

Mellan 5 - 20 meter från återvinningsstation till närmaste fasad:

- FTI bör använda bästa möjliga teknik som finns att tillgå
- Vända behållarnas inkastningshål åt motsatt håll från närmaste fasad, under förutsättning att trafiksituationen tillåter det

Högst 400 meter mellan bostad och återvinningsstation

Närheten till en återvinningsstation är troligen avgörande för insamlingsfrekvensen. Framför allt glas och tidningar är tunga att bära och en längre sträcka kan resultera i att förpackningarna slängs i hushållssoporna. Miljöförvaltningen anser att staden bör sträva efter att en majoritet av hushållen har tillgång till en återvinningsstation, inom ett avstånd om högst 200 meter där det är möjligt i annat fall bör högst 400 meter gälla. Hänsyn bör tas till om fastighetsnära insamling finns samt var stationen placeras rent geografiskt.

I ytterstaden är det svårt att säga ett generellt avstånd eftersom bebyggelsestrukturen skiljer sig. I områden med blandad bebyggelse bör ett avstånd längre än 200 respektive 400 meter vara acceptabelt.

Ovannämnda bedömningsgrunder ska fungera som ett stöd för Stadsbyggnadskontoret, för att avgöra om en plats är lämplig ur ett bullerperspektiv för närboende, vid beviljande av bygglov. Dessutom underlättar de för Trafikkontoret vid framtagandet av nya platser för uppställning av återvinningsstationer. Vidare blir de ett stöd för Miljöförvaltningen vid bedömning om olägenhet föreligger för människors hälsa med avseende på buller vid olägenhetsanmälningar. De underlättar arbetet för FTI att slippa vidta skyddsåtgärder i efterhand.

Dessa bedömningsgrunder är föränderliga och kan förändras successivt allt eftersom nya erfarenheter byggs upp. De klagomål som inkommit till Miljöförvaltningen samt de bullermätningarna som utförts visar att återvinningsstationerna kan utgöra en olägenhet för människors hälsa med avseende på buller om stationerna placeras för nära en bostad.

Uppmätta värden i bostaden på Tomtebogatan 6 överskrider riktvärdena för maximalt buller inomhus med 6 dBA samt 30 dBA vid fasad. Återvinningsstationen är placerad cirka 4,5 meter från fasad. Uppmätta värden i bostaden på Rörstrandsgatan 29 överskrider inte riktvärdena för buller inomhus. Däremot överskrider riktvärdet för buller vid fasad med 9 dBA. Återvinningsstationen är placerad cirka 20 meter från fasad (tabell 1).

De ljudnivåer Miljöförvaltningen uppmätt kan inte sägas vara exakta för alla bostäderna med samma avstånd till återvinningsstationen. Olika ljudnivåer kan mätas upp beroende på olika förutsättningar som till exempel fönstertyp samt den omgivande miljön. Miljöförvaltningen anser dock att de ljudnivåmätningar som utförts ger en god indikation av bullernivån från en normalt utformad återvinningsstation. Utifrån resultatet från ljudnivåmätningarna är det möjligt att säga vad som anses vara ett rimligt avstånd mellan återvinningsstation samt fasad och vad man bör tänka på vid nyetablering av återvinningsstationer i Stockholms stad.

I det fall FTI genom egna undersökningar kan presentera andra tekniska lösningar som resulterar i att bullernivån från återvinningsstationen inte kommer att överskrida Socialstyrelsens riktlinjer för buller inomhus trots ett avstånd på mindre än 5 meter mellan fasad och station kan avsteg från dessa bedömningsgrunder göras alternativt kan bedömningsgrunderna omformuleras.

Slut

Bilagor

- Bilaga 1 Bedömningsgrunder vid nyetablering av återvinningsstationer i Stockholms stad
- Bilaga 2 Synpunkter från Trafikkontoret
- Bilaga 3 Synpunkter från Stadsbyggnadskontoret